

Vedlegg 5

AFP som tidsbegrenset ordning

Utarbeidet av Spekter

1 Hovedprinsipper i modellen

Den enkelte ansatte vil i denne modellen ha valg mellom to alternativer:

Fleksibelt uttak av alderspensjon i folketrygden

Arbeidstaker som ønsker å arbeide videre etter 62 år kan selv velge avgangså for pensjon og likeledes velge kombinasjon av pensjon og fortsatt arbeid uten avkorting i pensjonen, dvs. benytte seg av de prinsippene som er fastlagt for ny alderspensjon. Disse arbeidstakerne kan ikke ta ut AFP i tillegg.

Uttak av ny AFP

AFP-ordningen skal utformes slik at den ivaretar den enkelte ansattes behov for å tre ut av arbeidslivet uten å benytte muligheten som følger av alternativ 1. Det gis valgfritt tidspunkt for uttak mellom 62 og 66 år.

AFP-ordningen vil kun gi ytelser til de som velger det, og ytelsen i AFP-perioden fram til fylte 67 år vil ikke være aktuært beregnet. Imidlertid vil avgang på AFP få innvirkning på framtidig alderspensjon fra fylte 67 år gjennom en delvis actuariell avkorting.

Denne modellen gjør det mulig å fremme flere hensyn:

- Arbeidstakerne gis insitamenter til fortsatt arbeid gjennom muligheten til fleksibelt uttak av alderspensjon kombinert med fortsatt arbeid
- Arbeidsgiverne gis insitamenter til tiltak for å holde ansatte i arbeid da kostnadene til AFP kan reduseres ved at ansatte fortsetter i arbeid ut over 62 år.
- De som av forskjellige grunner ønsker å gå ut av aktivt arbeid kan selv velge dette, tidligst fra 62 år, og hvor det er kjente konsekvenser med hensyn til ytelser i AFP-perioden, nivå på alderspensjon fra 67 år og sterkt begrensede muligheter til inntekt ved siden av AFP.

2 Prinsipper for uttak av AFP-ytelser

Den enkelte ansatte som velger å gå av med AFP kan fritt velge tidspunkt for fratreden i perioden 62–66 år.

Uttak av delvis AFP vil ikke være mulig, kun uttak av hel AFP. De som ønsker kombinasjon av deltidsarbeid og pensjon, vil kunne benytte ordningen med fleksibel alderspensjon i folketrygden.

For ansatte som fratrer med AFP vil det være mulig å gå ut av AFP-ordningen og tilbake til heltids- eller deltidsarbeid, eventuelt i kombinasjon med fleksibel alderspensjon. Perioden på AFP vil da imidlertid få effekt på framtidig alderspensjon gjennom en avkorting basert på tid på AFP i forhold til maksimal mulig tid på AFP.

Punkt 4 gir en nærmere beskrivelse av beregningene for alderspensjon.

3 Regler for beregning av AFP- ytelser

Ytelsen i AFP-perioden vil bestå av elementene:

- Beregnet alderspensjon fra folketrygden
- AFP-tillegg

Alderspensjonen beregnes ut fra den enkeltes opptjening i folketrygden ved fylte 62 år, uavhengig av alder ved uttak av AFP. Det er alternativt mulig å legge inn et insitament for ansatte til å stå lengre i arbeid før avgang på AFP ved at man benytter samme prinsipper for delvis actuariell avkorting som i beregningen for framtidig alderspensjon. Ved å benytte samme avkorting som i eksempelet i punkt 4 vil da 25 % av den beregnede alderspensjon som utbetales i AFP-perioden, bli relatert til avgangsåret mens den resterende delen vil bli basert på avgang ved 62 år.

AFP-tillegget gis med et likt beløp til alle som fratrer på AFP, og uavhengig av alder ved fratreden på AFP.

Hvis man skulle ønske å målrette ordningen mot de som har lange yrkeskarrierer, kan det etableres regler for avkorting av AFP-tillegget. Avkortingene kan for eksempel gjøres forholdsmessig med antall år med inntekt over en nedre grense i forhold til yrkeskarriere på 40 år, eventuelt 35, år.

Med disse prinsippene for beregning av ytelsene i AFP-perioden vil det være mulig å opprettholde et ønsket ytelsesnivå for de som fratrer ved 62 år uten at dette får konsekvenser i form av svært høye pensjonsnivåer for de som velger å arbeide lenger.

I perioden på AFP reguleres alderspensjonselementet som for øvrige alderspensjonister, mens AFP-tillegget ikke reguleres.

4 Alderspensjon fra fylte 67 år

Ved fylte 67 år vil den enkelte AFP-pensjonist gå over på alderspensjon i folketrygden, eventuelt med ytelser fra obligatorisk tjenstepensjon eller virksomhetens tjenstepensjonsordning i tillegg.

Det forutsettes at opptjening til obligatorisk tjenstepensjon og virksomhetens tjenstepensjonsordning stoppes ved uttak av AFP.

Beregningen av den enkeltes alderspensjon i folketrygden gjennomføres med en delvis actuariell avkorting hvor det tas utgangspunkt i det året vedkommende fratradte på AFP. Hvor sterk nedgangen i alderspensjon fra 67 år blir, avhenger av hvor stor del av alderspensjonen som beregnes med actuariell avkorting. Hvis det for eksempel fastlegges at 25 % av alderspensjonen avkortes ut fra avgangsalder på AFP, vil alderspensjonen fra 67 år bli ca 94,5 % av alderspensjon uten avkorting.

Hvis vedkommende skulle velge å gå ut av AFP-ordningen og tilbake til fullt arbeid etter ett år, vil avkortingen i framtidig alderspensjon bli 1/5 av avkortingen i forhold til de som benytter hele AFP-perioden.

5 Medlemskap for virksomheter

Ordningen bør fortsatt være pliktig for tariffbundne virksomheter.

Hovedtrekkene i reglene for dagens ordninger bør videreføres. Det bør vurderes om det etter søknad kan være mulig for andre virksomheter å søke om medlemskap. Dette må imidlertid vurderes opp mot valg av finansieringsmodeller for å unngå skjevheter mellom innbetalinger til ordningen og uttak fra ordningen.

6 Kvalifikasjonsregler for ansatte

Dagens kvalifikasjonsregler bør i hovedsak kunne videreføres, som for eksempel:

- Man må være ansatt i en AFP-virksomhet på uttakstidspunktet
- Arbeidsforholdet skal være hovedarbeidsforholdet

På enkelte områder bør reglene strammes inn:

- Det skal kreves en stillingsandel på minst 50 %
- Ansiennitetstid i ordningen økes til syv av de siste ni årene

Hvis det opprettholdes flere ordninger i privat sektor, bør det utvikles regler som sikrer ansatte i de tilfeller virksomheten skifter ordning som følge av bytte av arbeidsgiverforening. Tilsvarende vil også gjelde for ansatte som i forbindelse med anbudskonkurranser får ny arbeidsgiver som er medlem i annen AFP-ordning. Dette kan løses ved en enkel form for overføringsavtale hvor de berørte AFP-ordningene dekker sine forholdsmessige deler av kostnadene. Dette bør reguleres på grunn av den sterke økningen i krav til ansiennitetstid i ordningen.

7 Finansieringsmodell og organisering av ordningen

Ved at AFP-ytelsen kun utbetales til de som velger det, kan det utvikles alternative finansieringsmodeller og organisering av ordningen.

Det vil være mulig å videreføre dagens oppdeling i flere ordninger, men det kan også etableres en felles ordning hvor det etableres noen hovedmodeller for finansiering.

Det vil i en felles ordning være mulig å tilby den enkelte virksomhet valg mellom forskjellige modeller for innbetaling til ordningen, for eksempel:

- Egenandel til dekning av hele kostnaden knyttet til den ansatte ved fratreden.
- Kombinasjon av innbetaling av løpende avgift til egen konto kombinert med en lavere egenandel.
- Innbetaling av løpende avgift til en fellesordning eventuelt kombinert med en lavere egenandel.

De to første finansieringsalternativene medfører at den enkelte virksomhet bærer kostnadene for egne ansatte som går av med AFP.

Bruk av egenandeler vil gi arbeidsgivere incentiver til aktivt å arbeide for å holde ansatte i arbeid etter fylte 62 år og derigjennom bidra til arbeidslinjen.

8 Øvrige forhold

Det legges til grunn at modellen ikke skal medføre kostnadsøkninger for partene som finansierer dagens ordninger under forutsetning om dagens uttakshyppighet.

Størrelsen på ytelsen i AFP-perioden og nivået på den delvise actuarielle avkortningen av alderspensjonen i folketrygden må tilpasses den totale kostnadsrammen for ordningen.